

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄДНАННЯ КРАЇНИ У 2005-2007 рр.

Після президентських виборів 2004 р. в Україні загострився акцент на відмінностях між Сходом і Заходом країни та регіональних особливостях. У зв'язку з цим дослідження регіональних особливостей суспільно-політичного життя України в 1990-2007 рр., аналіз загроз для соборності держави, вироблення науково-практичних підходів, що сприятимуть подоланню розколу по лінії Схід-Захід набувають особливої актуальності для історичної науки.

Причини регіональних відмінностей між Заходом і Сходом України і шляхи досягнення соборності України отримали широке висвітлення в працях Л.Бевзенка, О.Власюк, Я.Грицака, О.Дергачова, О.Майбороди, Н.Прозорової, С.Рябова, Р.Шпорлюка.

Автор ставить перед собою завдання дати оцінку соборницьким прагненням громадських організацій України, проаналізувати їх спроби налагодити діалог між регіонами України і подолати елементи розколу. Відзначимо, що українські політичні партії і влада активно використовують і навіть розпалюють існуючі розбіжності між Сходом і Заходом країни для консолідації власного електорату під час виборчих перегонів. Натомість після завершення президентських виборів 2004 р. у середовищі інтелектуальних кіл Донбасу визріло відчуття необхідності порозуміння з Заходом України. Так, влітку 2005 р. майже протягом двох тижнів тривав перший всеукраїнський автопробіг “Схід-Захід: разом назавжди” за участю понад 50 представників центральних і

регіональних ЗМІ, який мав політичну мету – соборність українських земель. Співорганізаторами й безпосередніми учасниками акції стали народні депутати України львів'янин Я.Кендзьор і донецчанин В.Зубанов (Всеукраїнський фонд “Схід-Захід разом”), Людмила Мех (Всеукраїнський фонд “Журналістська ініціатива”) та Всеукраїнський автомобільний клуб журналістів. Я.Кендзьор і В.Зубанов наголосили, що суспільною акцією учасники автопробігу прагнули через безпосереднє спілкування людей “швидше погасити штучно створене під час президентських виборів протистояння між Сходом і Заходом України” [1. С.2].

Водночас на курортному чорноморському березі в Коблево на Миколаївщині 9-11 вересня 2005 р. відбувся І-й міжрегіональний молодіжний форум “Південь-Захід: нас не роз’єднати”. Південь був представлений молоддю Миколаївської області, а з Заходу прибули юнаки та дівчата з Івано-Франківської, Львівської та Закарпатської областей [2. С.1].

Крім того, після Помаранчевої революції в Луганську в 2005 р. в середовищі науковців і журналістів зародилася ідея проекту “Україна. Схід-Захід. Шлях до порозуміння”. На практиці автори проекту за підтримки Фонду розвитку ЗМІ посольства США в Україні зосередилися на взаємовідвідуваннях регіонів науковою, журналістською елітою (Луганщина, Івано-Франківщина, Поділля), які наближували Галичину до Донбасу... через не абстрактно-історичні схеми, а біографії конкретних селян, вчителів, священиків і вивчення реального життя людей [3. С.8].

Спочатку на Луганщині з ознайомлювальною поїздкою побувала група журналістів з Прикарпаття (Р.Гладиш, В.Войтик, Н.Черніш) [4. С.6]. Після того луганчани відвідали Івано-Франківщину. Їх представляли власкор газети “Київські відомості” Н.Кононова, редактор газети “Молодогвардієць” М.Бублик, власкор газети “Голос України” А.Антипова, власкор Укрінформу О.Особова та голова Центру з вивчення суспільних процесів (м. Луганськ) І.Кононов.

Гості ознайомилися з гірськими районами, побували у музеї Гуцульщини в Коломиї, відвідали експозицію Музею визвольних змагань Прикарпатського краю в Івано-Франківську, меморіальний комплекс “Дем’янів Лаз”, музей С.Бандери в Старому Угринові [5. С.3].

Результатами проекту стали газетні публікації та книжка, яку розповсюдили по всіх обласних наукових бібліотеках України. Подібний проект реалізовувала газета “Луганчани”. Луганська обласна державна адміністрація теж займалася контактами із Західною Україною.

Улітку 2007 р. журналістський проект був повторений під назвою “Україна: Східно-Західний експрес” і реалізовувався редакціями івано-франківської газети “Репортер” та луганської газети “Молодогвардеец” за підтримки Фонду розвитку українських ЗМІ Посольства США в Україні [6. С.18].

Відзначимо, що після парламентських виборів 2006 р. розуміння необхідності об’єднавчих процесів по лінії Схід-Захід посилилося і на Сході України. Так, депутат Донецької облради Ю.Савінков вирішив організувати поїздки мешканців Західної України до Донецька. Своїми діями політик прагнув довести, що в Донбасі “живуть добрі, працьовиті люди, які люблять Україну не менше, ніж галичани” [7. С.6].

В Луганському національному педагогічному університеті ім. Т.Шевченка в кінці травня 2006 р. відбулася всеукраїнська наукова конференція “Схід і захід України: минуле, сьогодення та майбутнє”. Вчені з провідних вузів країни (соціологи, історики, філософи) аналізували проблеми регіональної системи України, способи гармонізації відносин між Галичиною і Донбасом [8. С.4].

На конференції не були присутні політики і чиновники, а це засвідчило, що проблемою гармонізації відносин між “полюсними” регіонами України займаються лише науковці і неурядові організації [9. С.3]. У зв’язку з цим ще більшої ваги набула ініціатива організатора конференції доктора соціологічних наук, завідувача кафедрою філософії і соціології Луганського національного

педагогічного університету І.Кононова. Учасники конференції відзначали цінність конференції, яка розпочала об'єднавчий науковий діалог саме на Сході України [10. С.5].

17-18 травня 2007 р. в Луганському національному педагогічному університеті імені Т.Шевченка відбулася II міжнародна наукова конференція “Стосунки Сходу та Заходу: суб'єкти, інтереси, цінності” [11. С.8; 12. С.11]. Більшість учасників конференції — вчені з Донбасу та Галичини, що дозволило на практиці реалізувати ідею соборності України. Доповіді на конференції стосувалися багатьох нюансів взаємовідносин двох частин України, у ній взяли участь люди з різними політичними і громадянськими позиціями [13. С.3].

Як зазначав організатор конференції завідувач кафедри філософії та соціології Луганського національного педагогічного університету імені Т.Шевченка доктор соціологічних наук І.Ф.Кононов, учасники конференції керувалися “прагненням до пізнання міжрегіональних стосунків в сучасній Україні” і моральним обов'язком “перетворити міжрегіональні відмінності в нашій країні з передумови політичних маніпулятивних технологій на передумову її розквіту” [14. С.9]. Відзначимо також, що до початку конференції був надрукований збірник праць конференції, куди увійшли дослідження 97 науковців.

Значну допомогу в організації конференції надали громадські організації: Центр з вивчення суспільних процесів та проблем гуманізму (м. Луганськ), Міжнародна благодійна установа “Центр національного відродження імені С.Бандери” (м. Київ), Галицький історико-політологічний центр (м. Івано-Франківськ) [15. С.2].

Натомість байдужість до проблеми розколу країни продемонстрували як Секретаріат Президента України так і Кабінет Міністрів України, які проігнорували звернення організаторів конференції про допомогу [16. С.11]. Не надали сприяння у проведенні конференції і політичні партії, які в своїх зверненнях апелюють до єдності країни. Фактично таке ставлення політичних

партій і державних структур до проблеми єдності країни засвідчило, що майбутнє України залежить від активності громадських організацій і окремих громадян.

До дня незалежності України у 2007 р. Український інститут національної пам'яті під керівництвом академіка НАН України І.Юхновського розпочав всеукраїнську акцію “Єдина держава—спільна історія”. Цей проект передбачав створення єдиного базового історичного підручника. Він мав подавати так історію молодому поколінню, щоб “наші діти і онуки пройнялися любов'ю до України і щоб вони вирости патріотами України” [17, с.12]. Об'єктивно ініціатива Українського інституту національної пам'яті сприяла зближенню українців різних регіонів країни.

Підсумовуючи, зазначимо, що в умовах гострої боротьби українських політичних сил за владу, громадські організації і суспільство докладають значних зусиль для подолання розбіжностей між регіонами і використання соціально-економічної, суспільно-політичної та культурно-духовної різноманітності України для зміцнення державності. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні взаємодії громадських організацій з органами влади у справі подолання міжрегіональних протиріч і об'єднання держави.

1. Схід – Захід: разом назавжди // if. ua. – Івано-Франківськ, 2005. – 25 серпня. – С.2.
2. Південь-Захід: взаємопізнання з єднанням // Світ молоді. – Івано-Франківськ, 2005. – 15 вересня. – С.1.
3. Бублик М. Де кордони для чужини // Україна молода. – 2005. – 21 липня. – С.8-9.
4. Гладиш Р. Там, де вітри з Дикого поля разносять по світу козацькі пісні // Галичина.—Івано-Франківськ, 2005.—25 червня.—С.6.
5. Вівчар Б. Схід—Захід: разом нас багато... // Галичина.—Івано-Франківськ, 2005.—2 липня.—С.3.
6. Репортер.—Івано-Франківськ, 2007.—9 серпня.—С.18.

7. Савінков Ю. На сто грам—у Донецьк // Експрес—Львів, 2006.—20-27 липня.—С.6.
8. Капосный А. Колото-резаная страна // Молодогвардеец.—Луганск, 2006.—31 мая.—С.4.
9. Путкарадзе Л. Линия Восток-Запад // Наша газета.—Луганск, 2006.—20 мая.—С.3.
10. Гречаник А. “Мы с тобой два берега...” // Вечерний Луганск.—Луганск, 2006.—1 июня.—С.5.
11. Матвеева В. Надежда на ученых: в Луганске искали пути примирения Востока и Запада Украины // XXI век.—Луганск, 2007.—23 мая.—С.8.
12. Бублик М. “...І серце братнєє подай” // Молодогвардеец.—2007.—23 мая.—С.11.
13. Никифорова И. Главное—не нагнетать... // Реальная газета.—Луганск, 2007.—23 мая.—С.3.
14. Стосунки Сходу та Заходу України: суб’єкти, інтереси, цінності: Зб. наук. пр. / Наук. ред. І.Ф. Кононов.— Луганськ: Знання, 2007.—472 с.
15. Дмитрів І., Адамович С. Степи й терикони Донбасу, полонини й карпатські вершини—це все Україна // Ва-Банк. Західноукраїнський тижневик.—Чернівці, 2007.—7 червня.—С.2.
16. Антипова А. Україна, схоже, знаходить порозуміння знизу // Голос України.—2007.—6 червня.—С.11.
17. Юхновський І. Напрямки консолідації // Західний кур’єр.—Івано-Франківськ, 2007.—23 серпня.—С.12.

Адамович С.В. Роль громадських організацій України в процесі єднання країни у 2005-2007 рр. У статті розкривається соборницька діяльність громадських організацій України у 2005-2007 рр. Автор стверджує, що громадські організації в умовах політичного протистояння між Сходом і Заходом України здійснили значну роботу для налагодження міжрегіонального діалогу і об’єднання країни.